

EVALUAREA CAPACITĂȚILOR ELEVILOR DIN CLASELE PRIMARE PRIN METODA PROIECTULUI

GOLUBIȚCHI Silvia, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat din Tiraspol

Articol realizat în cadrul proiectului de stat „Inovarea sistemului național de evaluare a rezultatelor școlare din perspectiva paradigmei competențelor” (20.80009.0807.32)

Rezumat. *Articolul propus evidențiază o metodă de evaluare alternativă, metoda proiectului, care pune accentul pe individualitatea și creativitatea elevului. Proiectul este o metodă de evaluare modernă care permite elevilor să își dezvolte abilitățile de a lucra în echipă. Activitățile, care se desfășoară pe parcursul unui proiect tematic, asigură o învățare activă, reflectând interesele și experiența elevilor prin realizarea produselor transdisciplinare: postere, ppt, albume, pagini de revistă sau ziar, sondaje de opinie, mici piese de teatru, concursuri, excursii literare, mape tematice, referate, eseuri, recenzie de carte, broșură, manual digital, scrisoare, blog etc.*

Cuvinte-cheie: *evaluare, proiect, proiect thematic, elevi.*

Abstract. *The proposed article highlights an alternative assessment method, the project method, which emphasizes the individuality and creativity of the student. The project is a modern assessment method that allows students to develop their teamwork skills. The activities, which take place during a thematic project, ensure active learning, reflecting the interests and experience of students by making transdisciplinary products: posters, ppt, albums, magazine or newspaper pages, opinion polls, small plays, contests, trips literature, thematic maps, essays, essays, book review, brochure, digital textbook, letter, blog, etc.*

Keywords: *evaluation, project, thematic project, students.*

Actualmente elevul este situat în centrul organizării procesului de predare-învățare-evaluare, el devenind subiect al activității. În acest context, evidențiem și aspectul modernizat al evaluării.

Evaluarea are caracter preponderent formativ, care are în vedere activizarea și implicarea elevului ca participant direct la propria formare, conștientizându-i permanent nivelul propriilor performanțe, dar și căile pe care trebuie să le urmeze.

Metodele complementare de evaluare asigură o alternativă a metodelor tradiționale, accentuându-se creativitatea elevilor prin diverse lucrări originale, prin sarcini de lucru complexe, care necesită rezolvare atât în clasă, cât și acasă, iar perioada de timp este flexibilă.

Principalele metode complementare de evaluare, care susțin individualizarea activității educaționale a elevilor sunt:

- Observarea sistematică a activității școlare și comportamentului elevilor față de învățare;
- Portofoliul;

- Investigația unei teme, a unui document istoric;
- Proiectul;
- Autoevaluarea și interevaluarea;

Una dintre metodele de evaluare alternative care se utilizează deseori în evaluarea elevilor și pune accent pe capacitățile acestuia de a le valorifica este metoda proiectului.

Capacitățile care se evaluează în timpul realizării proiectului pot fi:

- capacitatea de a observa și de a alege metodele de lucru;
- capacitatea de a măsura și de a compara rezultatele;
- capacitatea de a selecta informația și de a utiliza cunoștințe;
- capacitatea de a raționa și de a utiliza proceduri simple;
- capacitatea de a investiga și de a analiza;
- capacitatea de a sintetiza și de a organiza conținutul;
- capacitatea de a realiza un produs.

Proiectul, ca metodă alternativă sau complementară de evaluare, este o lucrare scrisă care „are la bază o cercetare teoretică sau teoretico-practică, amplă și de durată, realizată individual sau în grup” [1, p. 207].

E. Dulamă afirmă că proiectul este o „lucrare complexă, cu caracter aplicativ, întocmită pe baza unei teme date, care cuprinde analiza – cauzală, cronologică, spațială – a unei probleme și un demers explicit de evoluție și de soluționare a acesteia.” Proiectul este considerat o „formă de evaluare motivantă, care facilitează aprecierea nuanțată a învățării” [3, p. 98].

Proiectul ca metodă de evaluare modernă permite elevilor să își dezvolte abilitățile de a lucra în echipă, de a se organiza, de a-și gestiona eficient timpul de lucru, abilități solicitate din ce în ce mai mult pe piața muncii. Proiectul ca instrument de evaluare poate lua forma unei sarcini de lucru individuale sau de grup, ținând cont și de faptul că o bună parte a activității propuse de acesta poate fi realizată și în afara orelor de curs.

Metoda proiectului este de origine americană, fiind propusă în anul 1918 de către William Heard Kilpatrick în lucrarea sa „The project method”. H. Kilpatrick a identificat 4 tipuri de proiecte și procedurile corespunzătoare de realizare a lor:

- proiectele de tipul 1 încorporează anumite idei sau planuri (d.e. scrierea unei scrisori, prezentarea unei piese etc.);
- proiectele de tipul 2 implică o experiență estetică (d.e., ascultarea unei simfonii, a unui poem sau interpretarea unei picturi etc.);
- proiectul de tipul 3 presupune rezolvarea problemelor (probleme dificile intelectuale, d.e., analiza rezultatelor unui experiment etc.);

- proiectele de tipul 4 implică formarea anumitor competențe sau cunoștințe [4, p. 98].

Din această clasificare a metodei proiectului în clasele primare se practică toate tipurile, dar se pune accentul pe particularitățile de vârstă și individuale ale elevilor.

La sfârșit de modul la disciplinele din clasele primare se propune de realizat *proiecte tematice*. *Metoda proiectului tematic* presupune o abordare transdisciplinară a unei teme bine stabilite în raport cu cerințele Curriculumului național: învățământul primar, cu capacitățile intelectuale implicate, dar și cu interesele și abilitățile practice ale elevilor.

Proiectul tematic este abordat din diverse perspective, dintre care poate fi:

- o creație personalizată;
- un plan sau o intenție de a întreprinde ceva, de a organiza, de a face un lucru;
- activitatea centrată pe elevi;
- temă abordată în baza unui modul;
- un produs elaborat de elevi, care presupune creativitate, imaginație, utilizate într-un context mai relevant.

Proiectul este o metodă de evaluare prin care se creează situații complexe de evaluare-învățare și care motivează elevii să participe efectiv cu capacitățile creative, cunoștințe, deprinderi, reușind să obțină produse sau rezultate ale învățării. Este o metodă complexă, care necesită o perioadă mare de timp (una sau mai multe săptămâni) și care se poate realiza individual și în grup, aducând, astfel, mai multe beneficii.

Activitățile, care se desfășoară pe parcursul unui proiect tematic, asigură o învățare activă, reflectând interesele și experiența elevilor. Elevul își concentrează atenția și își personalizează cunoștințele dobândite prin: creații „literare”, postere, afișe, desene, albume, jocuri, produse școlare.

Mai mult decât atât, prin utilizarea acestei metode la clasă, se va asigura principiul interdisciplinarității și transdisciplinarității, deoarece, pentru realizarea lui, elevii utilizează competențele formate în cadrul a mai multor discipline. Conform Metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar, clasele I-IV, întâlnim *produsele transdisciplinare* (PT) care pot fi realizate la mai multe discipline, însoțite de criterii de succes pentru ca elevul să se orienteze atât în elaborarea acestora, cât și în evaluarea lui. În tabelul 1 sunt prezentate tipuri de proiecte, propuse în clasele primare, fiind însoțite de criterii de succes.

Tabelul 1. Extras din Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar [5, p.50]

PT6. Proiect. Produsul	PT7. Proiect. Prezentarea produsului	PT8. Proiect de grup Contribuția mea
1. Conținutul produsului activității de proiect corespunde cerințelor.	1. Respect cerințele de prezentare.	1. Contribui activ la discuțiile în grup.

2. Produsul este realizat corect. 2. Produsul este realizat cu acuratețe. 3. Produsul este clar. 4. Am utilizat mijloace digitale/media.* 5. Produsul este realizat creativ.	2. Prezint clar, pe scurt, argumentând în mod convingător. 3. Formulez concluzii. 4. Utilizez limbajul adecvat/specific.	2. Accept și îndeplinesc toate sarcinile. 3. Ajut grupul cu idei bune. 4. Urmăresc respectarea cerințelor. 5. Concluzionez: cu ce am contribuit.
---	--	---

În utilizarea acestei metode se parcurg următoarele *etape*:

1. Stabilirea temelor pentru proiect (uneori poate fi extinderea temei modulului învățat, pot fi implicați și elevii pentru alegerea altei teme).
2. Stabilirea și precizarea perioadei de realizare a proiectului.
3. Familiarizarea elevilor cu structura elaborării unui proiect.
4. Planificarea activității (individuale sau de grup)
 - formularea obiectivelor proiectului;
 - constituirea grupelor de elevi (dacă este cazul);
 - distribuirea/alegerea subiectului de către fiecare elev/grup de elevi;
 - distribuirea/asumarea responsabilităților de către fiecare membru al grupului;
 - identificarea surselor de documentare.
5. Desfășurarea cercetării/colectarea datelor.
6. Realizarea produselor (la alegere).
7. Prezentarea rezultatelor obținute/proiectului.
8. Evaluarea proiectului prin criteriile de succes stabilite.

Un proiect tematic poate include temă studiată în clasă și se propune spre extindere efectuarea unui produs transdisciplinar, realizat individual sau în grup, dintre care: *postere, ppt, albume, pagini de revistă sau ziar, sondaje de opinie, mici piese de teatru, concursuri, excursii literare, mape tematice, referate, eseuri, recenzie de carte, broșură, manual digital, scrisoare, blog etc.*

Pe toată durata proiectului, învățătorul trebuie să monitorizeze elevul/grupul de elevi, încurajându-i astfel:

- să discute dificultățile care apar în realizarea produsului preconizat;
- să indice surse de cercetare pentru îmbunătățirea produsului elaborat;
- să reamintească criteriile de succes pentru evaluarea produsului;

Pentru realizarea proiectului este obligatoriu ca elevii să dispună de anumite condiții:

- să prezinte interes pentru subiectul respectiv;
- să cunoască resursele necesare în elaborarea produsului;
- să conștientizeze necesitatea și utilitatea elaborării produsului;
- să trezească interesul părinților pentru implicarea acestora.

Avantajele folosirii proiectului tematic în evaluare sunt multiple:

- valorizează experiența cotidiană, informațiile și interesele elevilor: aceștia trebuie să-și folosească cunoștințele, deprinderile, abilitățile și capacitățile în contexte noi, să caute informații suplimentare, să le combine, să formuleze probleme, să caute soluții;
- oferă posibilitatea fiecărui elev de a se manifesta plenar în domeniile în care capacitățile sale sunt cele mai evidente;
- oferă oportunități pentru realizarea unei cooperări educaționale între principalii agenți educaționali: elev - elev, elev - învățător, învățător – elev - părinte;
- stimulează acumularea de cunoștințe, dezvoltă capacitățile și abilitățile de comunicare, colaborare și ajutor, determinând învățarea reciprocă;
- contribuie la formarea atitudinii de a gândi înainte de a acționa și la conștientizarea faptului că doar împreună pot reuși să realizeze ceea ce își propun;
- oferă un context flexibil de organizare a evaluării printr-o multitudine de alte metode didactice.

Evaluarea performanțelor elevilor în timpul învățării bazate pe proiecte variază între două extreme. Prima extremă accentuează ideea că este greu de apreciat fiecare produs de grup și ar trebui acordat un calificativ, care nu va reflecta activitatea tuturor elevilor din grup. Nu există un feedback adecvat, care trebuie individualizat, astfel încât procesul de evaluare este adesea lipsit de sens, de această dată indiferent de rezultatul final, poate afecta motivația elevilor.

Altă extremă, evaluarea trebuie justificată și explicată public, enumerând fiecare membru al grupului responsabilitatea și activitatea desfășurată.

În concluzie *metoda proiectului* contribuie la responsabilizarea elevilor pentru o anumită sarcină, asigură o activitate praxiologică a cunoștințelor, contribuie la exersarea priceperilor și capacităților în variate contexte și situații, se asigură un demers interactiv al actelor de predare-evaluare, adaptat nevoilor de individualizare a sarcinilor de lucru pentru fiecare elev, valorificând și stimulând potențialul creativ și originalitatea acestuia. Evaluarea are ca scop, în primul rând, îmbunătățirea activității și stimularea elevului și nu sancționarea cu orice preț.

Bibliografie

1. Bocoș, M.-D. Dicționar praxiologic de pedagogie. Vol. V. P-Z. Cluj-Napoca, 2019.
2. Cârja, M. Proiectul, metodă alternativă de evaluare, Revista EDICT, ian. 2018
3. Dulamă M. E (coord.) De la teorie spre practică în învățare on-line. Cluj-Napoca, 2020
4. Gașițoi, N.; Zastînceanu, L. Metoda proiectului și perfecționarea competențelor didactice ale profesorilor de matematică. In: Acta et commentationes (Științe ale Educației). 2018, nr. 1(12), pp. 96-105. ISSN 1857-0623.
5. Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptorii în învățământul primar clasele I-IV. Chișinău, 2019